

Φαναρίου Αγαθάγγελος: Ανησυχητική η Εκκλησιαστική ένταση

/ Γνώμες

Ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος **Φαναρίου Αγαθάγγελος** και Γενικός Διευθυντής της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος μίλησε για την **εκκλησιαστική ένταση** των τελευταίων ημερών αναλυτικά στο κείμενο που ακολουθεί:

Είναι δυστυχώς γεγονός ότι κάποιες φορές έμεϊς οί Χριστιανοί, κληρικοί ή λαϊκοί, εΐτε νοιώθουμε μεγάλοι (καί λόγω θέσεως στήν ιεραρχία) εΐτε θεωροΰμε τόν έαυτό μας ταπεινωμένο, αισθανόμαστε ως οί κηδεμόνες τών άλλων. Μερικές φορές πλάι στήχριστιανική μας ταυτότητα αποδίδουμε στόν έαυτό μας μιά γήινη ταυτότητα πού μās γεμίζειέπαρση, καί νομίζουμε ότι εΐμαστε πιό πιστοί από τούς άδελφούς εκείνους πού τούς συντρίβει ή ιστορία, ή τούς απογοητεύει ό κόσμος, ή άγωνίζονται μαζί μέ μās για ένα κόσμο δίκαιο καί εΐρηνικό, άπλό καί άνεπιτήδευτο, άγαπητικό καί έλπιδοφόρο «έν γῇ έρήμω, έν δίψει καύματος, έν γῇ άνύδρω» (Δευτερ. 32,10).

Θά ήθελα νά προχωρήσω έν μέσω παγίδων πολλών, πού θέτει πρῶτα ὁ ἑαυτός μου καί μετάή πραγματικότητα τοῦ κόσμου, σέ αὐτή τήν ἔρημη καί ἄνυδρη γῆ, καί νά γράψω γι' αὐτά πού μέ πονᾶνε καί μέ προβληματίζουν. Πιστεύω ὅτι ὑπάρχουν πολλοί ἀδελφοί, ἐγγύς καί μακράν, πού διέρχονται μέ ἀγωνία καί πόνο τά γενόμενα κατά τόν τελευταῖο καιρό στήν Ἐκκλησία μέ ἀφορμή τήν ἔνταση στίς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας. Ὅσα καταθέτω ἐνώπιον τῶν πατέρων καί τῶν ἀδελφῶν μου μέ σεβασμό εἶναι ταπεινές σκέψεις πού δέν διεκδικοῦν τήν πρωτοτυπία καί δέν ἀξιῶνουν καμία ἀνθρώπινη σοφία. Εἶναι ἀπλά μία ἐξομολόγηση καρδίας ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφούς. Εἶναι μία ἔξοδος ἀπό τόν καθησυχασμό μου, μία ἔξοδος πού χρειάζεται, ὅπως κάθε προσωπική ἔξοδος, ταπείνωση καί κουράγιο, τόλμη καί ἀνδρεία, γιά νά μήν γυρίσεις πίσω πληγμένος καί ἀπεριμμένος, κυνηγημένος καί ἀπογοητευμένος, θλιμμένος καί λυπημένος ἀπό τή ματαιοδοξία, τήν κενοδοξία, τήν ἀπόρριψη, ἀπορημένος ἐάν ἐσύ -ἐάν θέλεις καί ἐάν σέ ἀφήνουν- μπορεῖς νά ἀνήκεις σέ μία οἰκογένεια πού ἡ γλώσσα τῆς θεολογίας, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, τοῦ ἥθους, πού μέχρι τώρα μᾶς ἐδίδαξαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, ὀνομάζεται πνευματική οἰκογένεια.

Ἡ πορεία τῆς προσωπικῆς ἐξόδου διά τῆς ἐκφράσεως τῶν ἀπόψεών μου γίνεται μέ τήν προσδοκία νά δῶ τούς πατέρες μου, τούς ἀδελφούς μου, τούς φίλους μου, τά παιδιά μας, καί νά νιώσω ὅτι εἶδα τόν Θεό μου. Βαδίζω νιώθοντας ὅτι ἄγγελος Κυρίου μέ συνοδεύει γιά νά μή φοβᾶμαι, διότι ἐάν ὁ Θεός εἶναι μαζί μας οὐδεὶς εἶναι ἐναντίον μας. Ἡ ἱεραποστολή, ἡ κατήχηση, ἡ διδασκαλία, ὁ πολιτισμός, ἡ ἐπαφή μου μέ πολλούς ἀδελφούς καί συνεργάτες σέ διορθόδοξο καί διαχριστιανικό ἐπίπεδο, οἱ σπουδές στό ἐξωτερικό, τό Φοιτητικό Οἰκοτροφεῖο μέ τό δυναμικό του, ἡ εὐθύνη γιά τίς ἐκδόσεις τοῦ θεολογικοῦ λόγου καί τήν ποιότητα τους, μέ ὠρίμασαν μέσα στήν οἰκογένεια τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας νά σκέπτομαι μετά 36 χρόνια ἱερατικῆς διακονίας, ἀπό τά ὁποῖα 16 εἶναι χρόνια ἐπισκοπικῆς διακονίας, νά ἐξέλθω ἀπό τή γῆ τῆς συγγενείας μου καί νά ἀρχίσω νά γράψω γι' αὐτά πού πονᾶνε καί πικραίνουν, ἀλλά καί γι' αὐτά πού ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ προσδοκᾷ καί ἐλπίζει.

Προχωράω, ἀφήνοντας στήν ἄκρη γιά λίγο τά θεολογικά γράμματα πού ἔμαθα, ἂν καί αὐτά εἶναι ἥθος καί ζωή καί δέν ξεκολλᾶνε ἀπό τή σάρκα μου. Ἐξέρχομαι μέ τή σκέψη στήν ὁμορφιά καί τό κάλλος, τή χάρη καί τήν ὠραιότητα, τήν πράξη καί τό πάθος. Ἀπομακρύνομαι ἀπό ἕνα κόσμο μάλλον φολκlorικό, πού πάσχει ἀπό μία μορφή ἐπαρχιωτισμοῦ σέ ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς ζωῆς, γιά νά εἰσέλθω λίγο πιό ἀποφασιστικά στό βασικά περιπλανώμενο παιχνίδι τοῦ κόσμου τῶν μακρινῶν ὀριζόντων. Ὅμως, πῶς νά ἀτενίσουμε τούς μακρινούς ὀρίζοντες, ἂν δέν σταθοῦμε πρῶτα στά πόδια μας; Πῶς νά συναντήσουμε τόν ἄλλον, ἂν δέν ἀντιμετωπίσουμε

τόν έαυτό μας; Πώς ή Έκκλησία μπορεί νά μπει μέ τό δικό της δυναμικό προφητικό τρόπο στήν ιστορία τοῦ κόσμου όταν ή μετριότητα καί ή παρακμή χαρακτηρίζουν τό δημόσιο βίο πού εἶναι καί βίος δικός μας; Πώς ή Έκκλησία θά ἀρθρώσει ἕνα λόγο πού θάῆχει λίγο χῶρο γιά ἴσκιο πού θά ἀναπαύει καί θά εἰρηνεύει τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων; Ἀντέχουμε νά μιλήσουμε γιά αὐθεντική αὐτοσυνειδησία; Πώς θά μιλήσουμε γιά μιά προφητική ἐγρήγορηση καί γιά τήν προσδοκία μας κατά τήν «ἡμέρα Κυρίου»; Πώς θά μιλήσουμε στούς ἀνθρώπους γιά τήν πολιτεία τῆς βιοτῆς τους, ἀφοῦ «Χριστός ἀνέστη καί ζωή πολιτεύεται»; Ἡ, γιά νά θυμηθῶ τούς λόγους τοῦ Γεωργίου Σεφέρη: «Πώς νά ἀντικρύσουμε τό δυτικό πολιτισμό, ἄν δέν ἀντλήσουμε δύναμη ἀπό τίς δικές μας ρίζες καί χωρίς ἕνα συστηματικό μόχθο γιά τή δική μας παράδοση;» .

Ἡ προέκταση τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ στή ζωή τῆς Έκκλησίας ἕως τῆς συντέλειας τοῦ αἰῶνος συνεπάγεται ὅχι μόνο τήν πρόσληψη τῶν ἐθνῶν στήν Έκκλησία μέ τήν ὅλη πολιτιστική τους ταυτότητα, ἀλλά καί τήν ὑπέρβασή τους στή λειτουργία τοῦ ἐνιαίου ἐκκλησιαστικοῦ σώματος τῆς οἰκουμένης. Ἡ ἀλήθεια αὕτη κάνει τήν Ὁρθοδοξία καί τίς κατάτόπους Έκκλησίες – παρά τίς ἐπικαιρικές ἢ περιστασιακές δυσκολίες καί ἀνοχές μας – νά συμβάλλουν οὐσιαστικά στή νέα πραγματικότητα καί στή λειτουργική πληρότητα τοῦ ἐυρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε μέσα σέ ἐποχές δύσκολες, νά διακονοῦν μέ ἀγάπη καί θυσία τόν κάθε ἄνθρωπο, τόν ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας, τόν ὅπου γῆς, καί ὁ ὁποῖος καθημερινά ἀγωνίζεται καί ἀγωνιᾷ γιά τήν εἰρήνη, τή δικαιοσύνη καί τήν ἐνότητα τοῦ σύμπαντος κόσμου. Πρόκειται γιά λαούς πού πεινᾷνε καί διψᾷνε τόν ἄρτο τῶν ἀγ-γέλων καί τό ζῶν ὕδωρ.

Οἱ Ποιμένες μας, οἱ Πατριάρχες μας, οἱ Προκαθήμενοι καί οἱ Πρόεδροι τῶν Ὁρθόδοξων Έκκλησιῶν, πέρα ἀπό τά δύσκολα, καί ἄχαρα κάποιες φορές, διοικητικά τους καθήκοντα, ἔχουν «χρεωθεῖ» στήν προσωπική τους ιστορία, ἀλλά καί τήν ιστορία τῆς Έκκλησίας, νά ζυμώσουν ἕνα νέο φύραμα, νά μορφώνουν τό ἦθος μας, ἔτσι ὥστε ἡ ζωή μας νά συμφωνεῖ μέ τή συνείδησή μας καί νά εἶναι γεμάτη ἀπό τήν ἀναστάσιμη χαρά. Ἔχουν «χρεωθεῖ» νά μαρτυρήσουν ὅτι ἡ διοίκηση δέν χωρίζεται ἀπό τήν πνευματικότητα, ἡ ἐκκλησιαστική ἀλληλεγγύη δέν ὑπάρχει χωρίς ἀγάπη, ἡ κανονικότητα δέν νοεῖται χωρίς τό δόγμα καί τό ἦθος. Ἐλα ὅμως πού ὁ μεγαλύτερος πειρασμός τῆς Έκκλησίας εἶναι ὁ τρόπος ἄσκησης τῆς ἐξουσίας...

Ἔτσι, αὐτό τό ἐξουσιαστικό χρέος πολλές φορές ἐξαντλεῖται μέσα στά ὅρια τοῦ «πρέπει» καί τοῦ «ὀφείλω» – δύο ρήματα πού μπορεί νά σκοτώσουν τή ζωή, ἀφοῦ τήν ἀποστεροῦν ἀπό κάθε παιδαγωγική διάθεση καί τήν καταδικάζουν σέ ἕνα καθωσπρεπισμό μέ τήν τήρηση τῶν κοσμικῶν ὅρων, ἄν καί αὐτό ὅχι ὅλες τίς

φορές. Ἡ ἐξουσιαστική, λοιπόν, αὐτή ἐπιβολή δυνάμεως γίνεται δυναστεία, ἀδιάκριτη συμπεριφορά, ὑποτίμηση τοῦ ἄλλου, ἄκρατη ἐπιβολή θέσεων καί ὑποκειμενικῶν ἀπόψεων πού στό ὄνομα τῆς συνοδικότητας προβάλλει μισές-ἀλήθειες ἢ ἐρωτοτροπεῖ μέ τό καθολικό ψεῦδος, κρίνει καί ἐπικρίνει, αὐθαίρετεῖ καί παραπληροφορεῖ στό ὄνομα μιᾶς «ἀτομικῆς συλλογικότητας, ἀσθενοῦς συνοδικότητας καί ἀτομικοῦ συμφέροντος», ἐξαγριώνει, πληγώνει, φθείρει καί διαφθείρει συνειδήσεις, θέλει ὀπαδούς καί ὄχι μέλη.

Παράλληλα μέσα ἀπό τίς ἀλληλοσυγκρουόμενες αὐτές καταστάσεις ἡ πολιτική ἐπιδιώκει τή μεταχείριση τῆς πίστεως γιά τή στήριξη προσωπικῶν, ἐθνικιστικῶν, φυλετικῶν, διεθνῶν στρατηγικῶν καί ἄλλων συμφερόντων. Δυστυχῶς, οἱ Ἐκκλησίες ὄχι μόνον ὑποκύπτουν πολλές φορές στούς ἀθέμιτους σχεδιασμούς τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς, ἀλλά ἐξαρτοῦν ἡθεωροῦν τήν πολιτική προοπτική ἐνός τόπου κάτω ἀπό μία συγκεκριμένη ἐρμηνεία τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν. Εἴμαστε μάρτυρες μιᾶς δαιμονικῆς καταστάσεως βίας καί τρομοκρατίας. Ἄνθρωποι χάνονται, δολοφονοῦνται ἀνυποψίαστοι, πεινᾷνε, ἀσθενοῦν, φοβοῦνται, ἐνῶ ἡ θάλασσα ἔγινε νεκροταφεῖο ἐλπίδων. Ποῦ λόγος γιά τό δικαίωμα στή ζωή, γιά τό θεῖο δῶρο τῆς εἰρήνης, γιά τήν ἀμοιβαιότητα καί τήν ἀλληλεγγύη, πού δίνουν νόημα στήν καθημερινή βιοτή καί στήν ὑπαρξή μας; Μέσα σέ αὐτή τήν πραγματικότητα διερωτᾶται κανείς πῶς μπορεῖ νά μήν ὑπάρχει ἐκκλησιαστική κοινωνία καί ἐνότητα; Τί θά ποῦμε στούς Χριστιανούς μας; Πῶς θά μιλήσουμε στά παιδιά μας; Πῶς θά διδάξουμε στόν κόσμο τό ἄγγελμα τῆς σωτηρίας; Πῶς θά προσλάβουμε τό μήνυμα τῶν καιρῶν, γιά νά τό ἀποδώσουμε χριστοποιημένο στούς λαούς μας;

Οἱ Ἐκκλησίες καλοῦνται νά ἐργασθοῦν μέ ἐντιμότητα καί εἰλικρίνεια γιά τήν ἔγκαιρη ὑπέρβαση τῶν πολιτικῶν ἢ παραπολιτικῶν συγχύσεων, τῶν προσηλυτιστικῶν διαθέσεων τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ, τοῦ φονταμενταλισμοῦ καί τῆς παγκοσμιοποιήσεως. Ἡ οἰκουμενικότητα δέν καταλύει, ἀλλά διατηρεῖ τήν ταυτότητα τῶν λαῶν· ἡ ἀμοιβαία γνωριμία δέν ὁδηγεῖ σέ θρησκευτικό συγκρητισμό, ἀλλά σέ σεβασμό γιά ἕνα πλουραλισμό, γιά τόν ὁποῖο θά πρέπει νά ὑπάρχει τό μέτρο κρίσης καί ἀξιολόγησής.

Ἡ οἰκουμενικότητα τῆς Ὁρθοδοξίας δέν εἶναι ὅρος ἐδαφικός, ἀλλά ἡ κατάλυση τῶν ἀνθρωπίνων φραγμῶν στήν καινή κτίση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεός, ὁ Ὅποῖος σαρκοῦται, ὑποφέρει, ἀνίσταται καί ἀναλαμβάνεται στούς οὐρανοὺς γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, καλεῖ ὅλους νά διαλεχθοῦμε – ὄχι βεβαίως γιά νά ἀναιρέσουμε ἢ νά ἀρνηθοῦμε – ἀλλά γιά νά ὑπερβοῦμε τό νοσηρό φαινόμενο τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ. Δυστυχῶς, ἡ οἰκουμενικότητα τῆς Ὁρθοδοξίας τρομάζει τίς ἀσθενικές συνειδήσεις ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δέν μποροῦν νά ἐρμηνεύσουν τά

μηνύματα τῶν γεγονότων, παρ' ὅλα τὰ συγκλονιστικά δεδομένα ὥστε νά δοῦν ὅτι τό μόνο ἀντίδοτο στήν κρίση τῶν καιρῶν δέν εἶναι ἡ ἀμυντική καί ἐπιθετική τακτική ἢ καί οἱ παθολογικές τους ἐκφράσεις, ἀλλά ἡ οἰκουμενικότητα καί ὁ διάλογος. Ἡ εὐχαριστιακή ἀναφορά τῆς Ἐκκλησίας μας στήν Θεία Λειτουργία προσφέρει τόν Χριστό, Αὐτόν πού σαρκώθηκε καί προσέλαβε στή Θεία ὑπόστασή Του ὅλον τόν κόσμον, γι' αὐτό ἡ μετοχή μας στό Σταυρό καί τήν Ἀνάστασή Του ἀποτελεῖ τήν οὐσιαστική πράξη γιά τήν υπέρβαση τοῦ νοσηροῦ ἐθνοφυλετισμοῦ.

Συνεπῶς, ἐάν ἡ πρόσδεσή μας στήν παράδοση δέν πάψει νά εἶναι αὐτοδικαιωτική παρελθοντολογία καί ἐάν ἡ παράδοση δέν γίνει ὁ φορέας τοῦ προφητικοῦ χαρίσματος, φωτίζοντας τό παρόν μέ τὰ ἐσχατολογικά φῶτα τοῦ μέλλοντος, τότε αὕτη ἡ παράδοση θά ἀντιγράψει, μέ πνεῦμα στεῖρο νεκρά στοιχεῖα τοῦ παρελθόντος καί ἡ καρδιά μας θά ἀδυνατεῖ νά σχηματίσει τόσο τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ὅσο καί τήν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου γιά νά διαλεχθεῖμαζί τους. Αὕτη εἶναι πλέον καί ἡ μεγάλη εὐθύνη τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης καί τῶν Ἐκκλησιῶν πού ἔχουν πληγώσει πνευματικά τούς πολίτες καί τὰ μέλη τους, πού καλλιεργοῦν τόν κυνισμό ἑνός κόσμου χωρίς Θεό στόν ὁποῖο δεσπόζει μόνο ἡ δύναμη καί τό κέρδος, πού προβάλλουν ἀξιακά κριτήρια κατεστραμμένα, ὥστε ἡ διαφθορά καί ἡ ἀσυλλόγιστη δίψα γιά ἐξουσία νά θεωροῦνται κάτι τό αὐτονόητο.

Ὁ προβληματισμός εἶναι ἐντονώτερος ἐάν μέσα ἀπό τίς ὀξειδώσεις τοῦ χρόνου, ἀπό τήν ψυχολογία τῶν περιστάσεων καί ἀπό τίς ἀναπόφευκτες ἐπικίνδυνες συγχύσεις, ἔχειάτονίσει, ὑποθηκεύεται ἢ ἀλλοιώνεται ἡ συνοδική συνείδηση . Οἱ ἐκκλησιαστικοί ἱστορικοί μποροῦν νά ὑπενθυμίσουν σέ ὅλους τίς πληγές τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τίς αὐθαίρετες καί ἀντικανονικές παρενέργειες τοῦ προκλητικοῦ ἰδεοληπτικοῦ συνδρόμου τῆς αὐτοκεφαλίας τῶν νεωτέρων χρόνων. Ποιός μπορεῖ νά ἐγγυηθεῖ συνοδικά σήμερα ὅτι θέματα τῆς Ἐκκλησίας δέν παρανοοῦνται καί δέν παρερμηνεύονται γιά πολλές καί ἀνομολόγητες σκοπιμότητες; Τό θέμα τῆς Οὐκρανίας σήμερα εἶναι ἡ κορυφή τοῦ παγόβουνου. Τό πρόβλημα ὑπάρχει. Πῶς θά πολεμήσουμε τόν ἐθνοφυλετισμό, ὅταν ἡ Μόσχα προωθεῖ ἀπωθημένες ἰδεοληπτικές σκοπιμότητες, γιά νά ἐπιβληθεῖ στά διορθόδοξα πράγματα; Ὡστόσο προσπαθεῖ συγχρόνως νά ἀποψιλῶνι τό καθιερωμένο ἀπό τίς Οἰκουμενικές Συνόδους κανονικό δικαίωμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νά μεριμνᾷ γιά τά θέματα τῆς καθόλου Ὁρθοδοξίας, γι' αὐτό στρέφεται συστηματικά ἐνάντια στήν καθιερωμένη κανονική παράδοση γιά τήν ἀπόλυτη ἀναγκαιότητα τοῦ Πρώτου, καίτοι ἡ Ἐκκλησία πληρώνει τό τίμημα τῶν αὐθαίρετων καί μονομερῶν ἀντικανονικῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας κατά τό παρελθόν. Ἄλλωστε ὁ κανονικός θεσμός τῆς Αὐτοκεφαλίας γεννᾷ πάντοτε Ἀδελφές Ἐκκλησίες, ἐνῶ ἡ ἐπεκτατική διάθεση τῶν δικαιοδοσιῶν γεννᾷ σοβαρά προβλήματα γιά τήν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Γιά τήν Ἐκκλησία τά πράγματα εἶναι ἀπλά, διότι ὁ Θεός εἶναι ἀπλοῦς καί εἶναι Πρόσωπο. Γι' αὐτό μέ προσωπεῖα δέν μπορεῖ νά γίνει διάλογος. Ὡστόσο ἡ Θεολογία, μέ τή χάρη τοῦ Παρακλήτου καί τή σοφία εὐλογημένων ὑπάρξεων, ἀνοίγει δρόμους γιά νά ὑπερβεῖ τὰ ἀδιέξοδα. Εἶναι τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στήν ἀρχιερατική προσευχή τοῦ Κυρίου, «ἵνα ὧσιν ἕν». Εἶναι ἡ κοινή εὐθύνη πού ἔχουν ὅλοι οἱ Πατριάρχες καί οἱ Προκαθήμενοι τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν νά δοῦν μέ ὑπεύθυνο τρόπο ὁ ἕνας στά μάτια τόν ἄλλον καί νά καλλιεργήσουν «ἐν ἐνὶ στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ» τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ ἐνότητα τῆς πίστεως καί τῆς ζωῆς, τῆς ἀδιάκοπης συνέχειας τῆς Παράδοσης καί τῶν δώρων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἐκφρά-ζουν καί ἐκπληρώνουν τήν κοινωνία ἐνός Ἐπισκόπου μέ τούς ἄλλους Ἐπισκόπους τόσο σέ λειτουργικό, ὅσο καί σέ συνοδικό ἐπίπεδο. Αὐτό βεβαίως τήν κανονικότητα, τό δόγμα καί τό εὐχαριστιακό ἥθος.

Στήν Ἐγκύκλιο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου ἀναφέρονται μεταξύ ἄλλων: «ἐν χαρᾷ πεπληρωμένη, εὐαγγελιζόμεθα τόν λόγον τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καί τῆς ἀγάπης, προσβλέποντες πρός τήν ἀνέσπερον καί ἀδιάδοχον καί ἀτελεύτητον ἡμέραν. Ὅθεν δίδει (ἡ Ἐκκλησία) τήν εὐαγγελικήν μαρτυρίαν καί διανέμει ἐν τῇ οἰκουμένῃ τά δῶρα τοῦ Θεοῦ: τήν ἀγάπην Του, τήν εἰρήνην, τήν δικαιοσύνην, τήν καταλλαγήν, τήν δύναμιν τῆς Ἀναστάσεως καί τήν προσδοκίαν τῆς αἰωνιότητος».

Ὅσες Ἐκκλησίες υπέγραψαν αὐτό τό βαρυσήμαντο θεολογικό κείμενο, ἀλλά καί αὐτές πού δέν συμμετεῖχαν, καλοῦνται νά τό κάνουν σάρκα μέ λόγο καί ἔργο, προφητική ἐγγήγορση καί πράξη, καθημερινό ἀγώνα, μαρτυρία καί μαρτύριο, προσευχή, μετάνοια, ἐλευθερία, χαρά, προσδοκία, εἰρήνη, ἐνθουσιασμό, ἐνότητα.